

G. BATTISTA MORGAGNI: OPERA POSTUMA. VOLUMUL I ȘI II

Istituto di Storia della Medicina dell'Università di Roma
Roma, 1965

Giovanni Battista Morgagni, părintele anatomiei patologice, a predat cu scuri timp înainte de moartea sa (1771), profesorului de anatomie *Michele Girardi* din Parma 14 volume de manuscrise pentru publicare. După moartea lui Girardi aceste manuscrise au ajuns în biblioteca lui *Ferdinand I.*, principele din Parma, iar mai târziu în posesia marchizei *Paulina Gianfilippi* din Parma. Mai târziu cărțile au fost vândute la Paris pentru ca să ajungă în sfârșit în biblioteca lordului *Ashburnham* din Anglia. Pe la mijlocul secolului trecut, o parte din această colecție, printre care și manuscrisele lui *Morgagni*, au fost cumpărate de statul italian. Manuscrisele au rămas încă timp de un secol necunoscute, pînă cînd în anul 1952, dintr-o întîmplare fericită, ele au fost descoperite în biblioteca Laurenziana din Florența de către *Adalberto Pazzini*, profesor la Institutul de istoria medicinei din Roma.

Această colecție valoroasă cuprinde șase volume din operele postume ale lui *Morgagni*, două volume din „*De sedibus et causis morborum*”, precum și manuscrisele originale ale „*Adversaria anatomica*” și „*Epistolae anatomicae*”. În timp ce ultimele trei opere au fost editate încă în timpul vieții lui *Morgagni* și reprezintă corolarul activității sale, volumele postume nu fuseseră încă cunoscute.

În primul volum al ediției actuale, profesorul *A. Pazzini* face un studiu despre istoricul acestor manuscrise, cit și despre cele patru autobiografii ale marelui anatomist. Prima autobiografie cuprinde perioada de la naștere până în 1717, a doua de la 1698 până 1746. A treia autobiografie, cea din 1756, a fost redactată la cererea scriitorului *Mosca* din Neapole, care a intenționat editarea unui volum cu biografiile savanților în viață sau sucombați nu de mult. A patra autobiografie datează din 1757.

La vârsta de 29 ani (în 1711) *Morgagni* a fost numit la catedra de medicină teoretică a Universității din Padova. Aici a ținut timp de trei ani câte 70 de lecții anuale. În cele 213 lecții cuprinse în operele postume, *Morgagni* se ocupă cu comentarii la lucrările lui *Galen*, *Hipocrat* și *Avicenna*. Caracteristic este faptul că *Morgagni* a redactat manuscrisele totdeauna după ținerea lecțiilor și nu înaintea lor. Volumul II al actualei ediții cuprinde textul latin și cel tradus în limba italiană a primelor 30 de lecții. În aceste prelegeri *Morgagni* comentează opera „*Ars Medicinalis*” a lui *Galen* și conturează unele discipline, atunci încă inexistente, ca patologia generală și specială, fiziologia, biochimia și biofizica, fiziopatologia, cu unele referințe la clinică, toate acestea fiind fundamentate pe bazele solide ale anatomiei și anatomiei patologice. *Morgagni* este un cunoscător versat al medicinei antice, încercând să prezinte doctrinele lui *Galen* într-un mod critic și clar și coroborându-le cu achizițiile cele mai recente ale medicinei. Aceste texte cuprind și mugurii operei de viață a maestrului, opera care va apare numai cu o jumătate de secol mai târziu, la vârsta de 80 de ani a autorului: „*De sedibus et causis morborum*”.

Institutul de Istoria Medicinii al Universității din Roma are merite deosebite în publicarea acestor materiale. Studiul introductiv, precum și scuzele introduse la fiecare capitol vin în ajutorul cititorului și facilitează mult înțelegerea corectă a textelor.

Fr. Gyergyay